

งานวิจัย และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากวิชาสังคมศึกษามีความสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในปัจจุบัน จึงมีผู้ให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามากขึ้น และได้มีผู้ที่ทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวิชานี้ในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ งานวิจัยและการค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ ที่สำคัญพอสรุปได้ คือ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ สายสมร เนตรเพงกิจ^๑ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การจัดการสอนในสถาบันฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการสอนของสถาบันฝึกหัดครู สார்วจความคิดเห็นและทัศนคติของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู ที่มีต่อหลักสูตร การสอน การประสานงาน และความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่และที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และเสนอแนะวิธีการในการปรับปรุงการฝึกหัดครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ที่สอนในสถาบันฝึกหัดครู ๔ แห่ง คือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน และวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน จำนวน ๖๔ คน ผลของการวิจัย พอสรุปได้ว่า

๑. ในเรื่องหลักสูตร มีผู้แสดงความเห็นว่า หลักสูตรยังเรียนไว้ไม่ชัดเจนพอ อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการ เขาไปมีส่วนร่วมในการจัดทำประมวลการสอน
๒. อาจารย์ส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง
๓. ในด้านการฝึกสอน สถาบันฝึกหัดครูทั้ง ๔ แห่ง ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนต่าง ๆ คือ

---

^๑สายสมร เนตรเพงกิจ, "การจัดการสอนในสถาบันฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ปรากฏว่า ภาสกรณี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบัณฑิตครุศาสตร์และนิสิตฝึกสอน เกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์ เพื่อเป็นแนวคิดในการปรับปรุงหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ แผนกมัธยมศึกษา สาขาวิชาสังคัมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังบัณฑิตครุศาสตร์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๑๒ จำนวน ๓๔ คน และนิสิตฝึกสอนจำนวน ๓๑ คน ผลของการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิตครุศาสตร์ และนิสิตฝึกสอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาครู หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี มีประโยชน์และคุณค่าในการสอนสังคัมศึกษาเป็นอย่างมาก และจัดเนื้อหาความรู้ได้เหมาะสม สามารถใช้เป็นพื้นฐานความรู้ของครูสังคัมศึกษาได้ แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น การจัดเนื้อหาวิชาในบางวิชายังไม่ละเอียดเท่าที่ควร ในด้านการเรียนการสอนบางวิชามีภาคปฏิบัติน้อยเกินไป ทางด้านอาจารย์ผู้สอนควรทำการสอนเนื้อหาความรู้ในหมวดวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา และให้มีปริมาณเพียงพอที่จะนำไปสอน นอกจากนี้บัณฑิตและนิสิตฝึกสอนได้เสนอแนะว่า ควรจัดจำนวนวิชาในหมวดวิชาต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน และควรคำนึงถึงสิ่งที่นิสิตจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการสอนสังคัมศึกษา ระดับมัศึกษามากที่สุด ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า คณะครุศาสตร์ควรจะได้ติดตามผลของการผลิตครูสังคัมศึกษาโดยสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบข้อดีข้อเสียในการทำงานของครูสังคัมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงโปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรากฏว่า ภาสกรณี, "การเตรียมครูสังคัมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ภาวนิศา กุสกูล^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการเตรียมครูระดับปริญญาตรีเพื่อสอนสังคมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดโปรแกรมการเตรียมครูระดับปริญญาตรี เพื่อสอนวิชาสังคมศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูในเขตกรุงเทพมหานคร ๓ แห่ง คือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในด้านการจัดรายการวิชาการศึกษาทั่วไป กับหมวดวิชาเฉพาะ และการจัดอัตราส่วน ระหว่างหมวดต่าง ๆ ในโปรแกรมและความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับบัณฑิตทางการศึกษา ที่มีต่อโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาในสถาบันของตน โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปนั้น นิสิต นักศึกษาครู และบัณฑิตทางการศึกษา ซึ่งเลือกเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาเอก - โท จำนวน ๒๘๒ คน ผลของการวิจัยปรากฏว่า

๑. อัตราส่วนของหมวดวิชาทั่วไปในโปรแกรมทั้ง ๓ แห่ง เท่ากับร้อยละ ๓๐ ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนของหมวดวิชาเฉพาะและวิชาครู ซึ่งมีอัตราส่วนเฉลี่ยร้อยละ ๓๐ และ ๒๓ ตามลำดับทั้ง ๓ สถาบัน จัดรายการวิชา สาขามนุษยศาสตร์มากกว่าวิชาสาขาสังคมศาสตร์ถึง ๒ เท่า และจัดวิชาประวัติศาสตร์ไว้สูงสุด ในพวกวิชาเฉพาะ จึงเป็นการถือวิชาประวัติศาสตร์เป็นแกน

๒. ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาครู และบัณฑิตทางการศึกษาต่อโปรแกรมนี้มีดังนี้ คือ

ก. นักศึกษาเห็นว่าวิธีการเรียนการสอนในวิชาเนื้อหาและวิชาครู เป็นแบบบรรยาย การใช้อุปกรณ์การสอนมีน้อย ไม่ค่อยใช้แนวสอนแบบใหม่ ๆ

ข. การนิเทศก์ของอาจารย์ไม่เพียงพอ บุคคลที่เหมาะสมจะเป็นอาจารย์นิเทศก์คือ ผู้ที่มีความรู้วิชาเนื้อหาและวิชาครู

^๑ภาวนิศา กุสกูล, "โปรแกรมการเตรียมครู ระดับปริญญาตรีเพื่อสอนสังคมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗)

ปัญหาที่นักศึกษาประสบ คือ การฝึกภาคปฏิบัติ และจำนวนหนึ่งคือคนที่ไม่พอ และในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ทิพย์วรรณ สุชีโมกข์^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท งานในหน้าที่ และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู ศึกษาข้อเท็จจริง ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน ๒๕ คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูทั้งกลาง จำนวน ๒๐๐ คน ผลของการวิจัยพอสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา ส่วนใหญ่ทำร่วมกับผู้อื่น คุณภาพการปฏิบัติงานในความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี งานที่หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำ คือ งานฝึกสอนนักเรียนและนักศึกษา ปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาที่สำคัญคือ หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา ยังไม่มีอำนาจหน้าที่เพียงพอในการดำเนินงานภายในหมวดวิชา จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามความต้องการ เวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่มีน้อย เพราะมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ ตำรา และวัสดุอุปกรณ์

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ค.ศ. ๑๙๗๒ การ์ดอน สกอตต์ บาคัส (Gordon Scott Bachus)^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " An Analysis of the Academic Preparation Teaching Assignment,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิพย์วรรณ สุชีโมกข์. "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

^๒ Gordon Scott Bachus, " An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas," Dissertation Abstracts, Val.33, No.5 (November, 1972) p. 2207-A.

and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการเตรียมครูสังคมศึกษาในด้านวิชาการ และกำหนดงานทางด้านการสอน ทักษะของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนกับหลักสูตรและความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ๔ ข้อ คือ

๑. ครูสังคมศึกษาไม่ได้รับการเตรียมตัวอย่างเพียงพอในด้านเนื้อหาวิชา โดยทั่วไปในหมวดสังคมศึกษา
๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาที่ไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานที่ตนได้เรียนมา
๓. ครูสังคมศึกษามีความรู้ดีกว่า สายวิชาของตนมีความสำคัญน้อยกว่าสายวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษา
๔. ความล้มเหลวในการเตรียมครูสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพียงพอประการหนึ่งก็คือ การจัดโปรแกรมวิชาด้านสังคมศาสตร์ในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยยังไม่ดีพอ

ประชากรในการวิจัยได้แก่ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม รัฐอาร์แคนซอร์ (Arkansas) จำนวน ๒๐ คน ผลของการวิจัยพบว่า

๑. ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมในรัฐ อาร์แคนซอร์ (Arkansas) ไม่ได้รับการเตรียมตัวทางด้านวิชาการอย่างเพียงพอในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครูสังคมศึกษาส่วนมากได้เรียนอย่างลึกซึ้งในสาขาประวัติศาสตร์มากกว่าสาขาอื่น ในหมวดสังคมศาสตร์
๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาที่ไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานที่ตนได้เรียนมา
๓. ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาในสาขาของตน ในด้านความสัมพันธ์กับเนื้อหาในสาขาวิชาอื่น ๆ
๔. โปรแกรมสังคมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการของรัฐได้จัดตั้งไว้เป็นมาตรฐานในระดับประกาศนียบัตรของครูสังคมศึกษานั้น มีข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขมาก
๕. ครูสังคมศึกษาไม่ค่อยสนใจเข้าเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพของครู ตลอดจนไม่สนใจที่จะอ่านนิตยสารที่เกี่ยวกับงานอาชีพของตน

ก.ศ. ๑๙๗๔ ชาร์ล เอ. ทอมสัน จูเนียร์ (Charles A. Thompson, Jr)^๑
 ใ้ทำการศึกษาเรื่อง " Secondary Social Studies Method Instruction in the
 United States and Its Relationship to the New Social Studies "
 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาวิธีสอนแบบใหม่ ในการเตรียมครูสังคมศึกษา
 ระดับมัธยมศึกษาในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา และมุ่งศึกษา
 พื้นฐานทางค่านิยมวิชาการและวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนวิธีสอนสังคมศึกษา และทัศนคติของ
 อาจารย์เหล่านี้ต่อการสอนวิธีสอนสังคมศึกษา ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. อาจารย์วิชาวิธีสอนสังคมศึกษาร้อยละ ๗๔ เคยมีประสบการณ์ในการ
 สอนระดับมัธยมศึกษามาก่อน อาจารย์กลุ่มหนึ่งมีวุฒิทางการศึกษาที่ไม่ใช่วิชาการศึกษา
 แต่ส่วนมากเคยได้รับการฝึกฝน การให้อุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ จากโครงการอบรม
 ทางสังคมศึกษามาแล้วอย่างน้อยหนึ่งโครงการ

๒. อาจารย์กลุ่มใหญ่ เลือกสอนวิชาสังคมศึกษาเพราะพอใจในขอบข่าย
 และโครงสร้างของวิชาและเชื่อว่ากรณีห้องสังคมศึกษา (Social Studies Curri-
 culumHub) จะเป็นประโยชน์มากต่อการเรียนการสอน ส่วนการนำเอาสังคมศึกษา
 แบบใหม่มาใช้นั้น อาจารย์ส่วนมากพบอุปสรรคทางความจำกัดด้านการเงิน ครูส่วนใหญ่
 เห็นว่าควรปรับปรุงวิชาสังคมศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเอาสังคมศึกษาแบบใหม่มา
 เป็นแกนสำคัญ

ผู้วิจัยสรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนสังคมศึกษาและสังคมศึกษาแบบใหม่
 ยังคงอยู่ในระดับทฤษฎีเท่านั้น ส่วนปรัชญาการศึกษาของคิ่วอี้ ซึ่งยึดหลักประสบการณ์เป็น
 พื้นฐานกำลังจะเป็นที่นิยมมากขึ้น

---

^๑ Charles A. Thompson Jr., "Secondary Social Studies Method
 Instruction in the United States and Its Relationship to the New Social
 Studies," Dissertation Abstracts. Vol. 34, No.12, Pt.I (June, 1974). p.7632.

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ สตีเฟน แซมมวล แคทซ์ (Stepon Samuel Kats)^๑ ได้ทำ
 การวิจัยเรื่อง " A Study of Social Studies Teachers' Perception of the Utility
 of In - Service Training in Meeting Classroom needs " ผู้วิจัยได้ส่ง
 แบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาที่เมืองมอนต์โกเมอรี รัฐเพนซิลวาเนีย
 จำนวน ๒๗๒ ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ๒๐๙ ฉบับ คิดเฉลี่ยร้อยละ ๗๖.๘๓

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสอน
 จากเพื่อนครู และสามารถปรับปรุงการสอนของตนจากการที่ได้รับการอบรม
๒. การได้รับคำแนะนำจากผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนช่วยในการปรับปรุงการ
 ปฏิบัติงานสอนประจำวัน
๓. การวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบเกี่ยวกับครูหญิงและครูชายมีความแตกต่าง
 อย่างไม่มีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู
๔. เมื่ออายุการทำงานมากขึ้น ความแม่นยำในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น
๕. การอบรมบางครั้ง ทำให้มีการปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการสอน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Stepon Samuel Katz, "A Study of Social Studies Teachers' Perceptions of the Utility of In-Service Training in Meeting Classroom Needs," Dissertation Abstracts, No. 4 (October, 1977). p. 2059-A.

ใน ค.ศ. ๑๙๗๘ ชำรงศักดิ์ เมินจักร (Thamrongsak Moenjak)^๑ ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง (An Analytical and Evaluative Study of Some Proposed
Innovations in Teacher Education Programs for use in Thailand) โดยมีจุด
มุ่งหมายดังต่อไปนี้

๑. ประเมินผลวิธีการสอนแนวใหม่ของการฝึกหัดครูที่ปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา
และที่นำเข้ามาปฏิบัติในสถาบันการฝึกหัดครูของประเทศไทย

๒. เพื่อพัฒนาวิธีการเผยแพร่แนวการสอนใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในประเทศไทย
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วิธีการสอนแนวใหม่ที่ใช้ในประเทศไทยทั้งในแง่ทฤษฎี และ
แง่การปฏิบัติ และศึกษางานวิจัยของนักวิจัยอื่น ๆ การศึกษาและการประเมินผลการสอน
แต่ละแบบได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ คือ ศึกษาความเป็นมา การพัฒนาการ เหตุที่นำ
มาใช้ การนำไปใช้ในโรงเรียน ข้อดีข้อเสีย และผลของแต่ละวิธีการ

ผลของการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแนวใหม่ในปัจจุบัน ๓ แบบคือ การสอนแบบ
จุลภาค (Micro-Teaching) การวิเคราะห์พฤติกรรมรวม (Interaction analysis)
และการสะท้อนความคิด (Reflective Teaching) เป็นวิธีการที่ควรนำมาใช้ในสถาบัน
ผลิตครู ซึ่งจะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาครูในประเทศไทย เพราะแนวการสอนดังกล่าว
สามารถให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะ และปรับปรุงพฤติกรรมของนักศึกษาครูได้ นอกจากนี้
สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ก็มีเครื่องมือที่จะใช้กับแนวการสอนใหม่ได้ โดยแนะนำวิธีการ
สอนแบบ Protocal Material และวิธีการสอนแบบสภาวะการจำลอง (Simulation)
ควรนำมาใช้ในภายหลัง โดยควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายและการฝึกภาคปฏิบัติ

^๑Thamrongsak Moenjak, "An Analytical and Evaluative Study of
Some Proposed Innovations in Teacher Education Programs for use in
Thailand," Dissertation Abstracts, Vol. 38, No. 11, (May, 1978) p. 6659.

ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. เพื่อให้การทำงานประสานงานใกล้ชิดขึ้นระหว่างสถาบันฝึกหัดครู จึงควรมีการปรับปรุงคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ
๒. การติดต่อกันระหว่างสถาบันฝึกหัดครู ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ
๓. ควรจัดห้องปฏิบัติการในสถาบันฝึกหัดครูทั่วประเทศ เพื่อการทดลองและเผยแพร่แนวการสอนแนวใหม่ ๆ
๔. ควรจัดผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัสดุและเทคนิคการสอนบริการแก่สถาบันการศึกษาที่สนใจ
๕. ควรจัดการอบรมให้กับนักการศึกษา
๖. ควรจัดให้มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงการทางการศึกษา

006020

รายงานและการค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ องค์การยูเนสโก UNESCO ได้รายงานเกี่ยวกับหลักสูตรของการฝึกหัดครูไทย ไว้ดังนี้^๑

๑. เนื้อหาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้
๒. บรรจุเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมากเกินไป
๓. เนื้อหาในหลายวิชาซ้ำซ้อนกัน
๔. หลายวิชาไม่ค่อยมีเนื้อหาสาระและวิชาเหล่านั้นไม่ค่อยสัมพันธ์กัน
๕. นักศึกษาไม่ได้เรียนวิชาเอกที่ลึกซึ้งนัก

^๑ ชีระ ภูณเจริญ, "แนวทางเกี่ยวกับการฝึกหัดครู" ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ๑ (ม.ค. - เม.ย. ๒๕๒๑) หน้า ๒๘ - ๓๐.

๖. เนื้อหาวิชาการศึกษามีส่วนมากเป็นเรื่องราวของต่างประเทศ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริง หรือสถานการณ์ของไทยโดยตรง

๗. วิชาเกี่ยวกับระเบียบวิธีสอน เป็นเรื่องทั่วไปและเป็นนามธรรมมาก

๘. ผลผลิตที่ได้รับไม่สอดคล้องกับวิชาชีพหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

เคลลี เฮอร์มานอวิช และ สมิท (Kelly, Hermanowic, and Smith)^๑ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกหัดครูของไทย และพบว่ามีปัญหาหลายประการที่ควรได้รับการพิจารณาแก้ไข คือ

๑. อาจารย์ที่สอนในสถาบันฝึกหัดครูจำนวนไม่น้อยที่มีประสบการณ์ และการศึกษาอบรมยังไม่เพียงพอ

๒. ความต้องการที่จะศึกษาในภาคค่ำมีมาก ทำให้อาจารย์ที่สอนต้องทำงานหนัก

๓. วิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่เพียงพอ

๔. โปรแกรมการเรียนในหลักสูตร ไม่เอื้อที่จะให้นักศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชำนาญได้

๕. โปรแกรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับปัญหาทางการศึกษาตามสภาพที่เป็นจริง

๖. อาจารย์และงบประมาณไม่พอที่จะรักษาคุณภาพของการสอนให้สูงขึ้นได้ เช่น ขาดอาจารย์ที่เทศน์การฝึกสอนที่มีประสบการณ์ ในการเรียนการสอนในระดับการศึกษานั้น ๆ เป็นต้น

๗. อาจารย์ใช้วิธีการบรรยายและความจำ (Lecture-recitation) เป็นหลัก

^๑ธีระ ฤกษ์เจริญ, "แนวทางเกี่ยวกับการฝึกหัดครู" ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๑ (ม.ค. - เม.ย. ๒๕๒๑) หน้า ๓๐ - ๓๑

๘. มุ่งผลิตในค่านิยมมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงการปรับปรุงมาตรฐาน
ของคุณภาพมากนัก

๙. มีความกำกวมและความไม่เหมาะสมระหว่างความมุ่งหมายในการผลิต
กับเนื้อหาวิชาและการสอน

๑๐. มีความซ้ำซ้อนในเรื่องอาจารย์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจน
วัสดุอุปกรณ์ เนื่องจากความไม่ประสานงานและการแข่งขันซึ่งกันและกันระหว่างสถาบัน
การฝึกหัดครูต่าง ๆ

ในระหว่างวันที่ ๘ ถึงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ กรมการฝึกหัดครูโดยการ
สนับสนุนขององค์การยูเนสโก ได้จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการระดับสูงขึ้น^๑ โดยมีจุดมุ่ง
หมายเพื่อให้ให้นักการฝึกหัดครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ได้
ดำเนินมาแล้วและเพื่อให้นักการฝึกหัดครูระบุปัญหาสำคัญ ๆ ของการฝึกหัดครูไทย

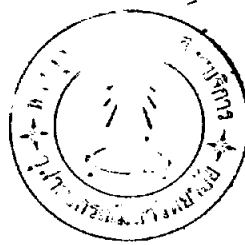
ผลของการประชุมได้จัดอันดับของปัญหาที่สำคัญได้ ๕ ปัญหาดังต่อไปนี้

๑. อาจารย์ในสถาบันการผลิตครูยังมีศรัทธา อุดมการณ์ และเจตนาดี ต่อการ
ผลิตครูอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งอาจารย์ยังมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าเป็นแค่เพียง
ผู้บรรยายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น

๒. การผลิตครูอยู่ในความรับผิดชอบของหลายสถาบัน จึงไม่มีการประสาน
กลมกลืนกันและไม่สามารถวางแผนร่วมกันได้ จึงทำให้การผลิตครูไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียว
กันในอันที่จะสนองต่อความต้องการของทั้งประเทศ

๓. กระบวนการฝึกอบรมครูยังเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ทำให้ผู้จบการ
ศึกษาฝึกหัดครูไปแล้ว ลงมือปฏิบัติไม่ได้จริง การปฏิบัติการสอนจึงใช้วิธีบรรยายเป็นส่วน
ใหญ่

^๑กรมการฝึกหัดครู, "รายงานผลการประชุมปฏิบัติการระดับสูง" ครูปริทัศน์

๔. การฝึกหัดครูยังขาดการประเมินผล ที่จะนำผลมาปรับปรุงโครงการพัฒนาการฝึกหัดครู ในขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่ การประเมินส่วนใหญ่จึงกระทำเมื่อโครงการนั้นได้สิ้นสุดไปแล้ว จึงทำให้ผลการประเมินมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการน้อยมาก

๕. กระบวนการเลือกครูเพื่อบรรจุเข้ารับราชการในหน่วยงานใช้ครูยังไม่มีเกณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามความสามารถของบุคคล

๖. การกระจายกำลังของอาจารย์ในสถาบันการผลิตครูตามสาขาวิชาการศึกษาต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับความจำเป็น ยิ่งไปกว่านั้น การกระจายอัตรากำลังของอาจารย์ในระหว่างหลาย ๆ สถาบันยังไม่สมดุลย์และเสมอภาคกัน

๗. การฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอนยังขาดระบบที่มีประสิทธิภาพสูง บุคคลากรที่มีความชำนาญและอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ ยังไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ

๘. ผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูยังมีพื้นฐานความรู้ที่ใช้สอน และสมรรถภาพในการสอนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาครูมีพื้นฐานความรู้เดิมต่ำอยู่แล้ว การคัดเลือกยังไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอน โอกาสในการฝึกฝนมีน้อย และการศึกษาโดยภาคปฏิบัติยังมีน้อย จึงทำให้ผู้ที่จบการศึกษาไปแล้วไม่สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙. ผู้ที่จบการศึกษาฝึกหัดครูยังมีศรัทธา อุดมการณ์ และเจตคติต่ออาชีพครูในระดับต่ำ เห็นได้จากขอย้ายวิชาเอกในระหว่างการศึกษา เมื่อจบแล้วไม่ไปประกอบอาชีพครู ไม่ชอบไปสอนในชนบท ฯลฯ